

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2017. – Т. 35-36. – С. 305-312

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2017. – Volume. 35-36. – pp. 305-312

УДК: 327.82(410)(045)

© Микола Трофименко¹

Британська Рада як інструмент публічної дипломатії Великої Британії

У роботі автор розглядає діяльність Британської Ради як унікального інструменту публічної дипломатії Сполученого Королівства. Окрема увага приділяється статусу Британської Ради, яка одночасно має статус незалежної від уряду організації та знаходиться під впливом останнього через особливості призначень керівництва Ради, фінансування тощо.

Ключові слова

Британська Рада, публічна дипломатія, культурна дипломатія, культурні відносини, Форін Офіс, уряд Її Величності, офіційна допомога з метою розвитку.

British Council as an Instrument of Public Diplomacy of Great Britain

Public diplomacy of Great Britain is one of the most developed in the EU and in the world. The United Kingdom has developed an extremely efficient public diplomacy mechanism which includes BBC World Service (which due to its popularity boosts the reputation and the image of Great Britain), Chevening Scholarships (provides outstanding foreign students with opportunity to study in Great Britain and thus establishes long-lasting relations with public opinion leaders and foreign countries elite) and the British Council, which deals with international diplomatic ties in the field of culture. The British Council is a unique organization. Being technically independent, it actively and efficiently works on consolidating Great Britain's interests in the world and contributes to the development of public diplomacy in Great Britain.

The author studies the efforts of the British Council as a unique public diplomacy tool of the United Kingdom. Special attention is paid to the role of British Council, which is independent of the governing board and at the same time finds itself under the influence of the latter due to the peculiarities of the appointment of Board's officials, financing etc.

The author concludes that the British Council is a unique organization established in 1934, which is a non-departmental state body, charitable organization and public corporation, technically independent of the government. The British Council, thanks to its commercial activities covers the lack of public funding caused by the policy of economy conducted by the government. It has good practices in this field worth paying attention by other countries. It is also worth mentioning that the increment in profit was getting higher last year, however the issue of increasing the influence of the government on the activities of British Council is still disputable. Although the Foreign Minister officially reports to the parliament on the activities of the British Council, approves the appointment of the leaders of organizations, the British Council preserves its independence of the government, which makes it more popular abroad, and makes positive influence on the world image of Great Britain. The efficiency of the British Council efforts on fulfillment of targets of the United Kingdom public diplomacy is unquestionable, no matter how it calls its activities: whether it is a cultural relations establishment or a cultural diplomacy implementation.

Keywords

The British Council, public diplomacy, cultural diplomacy, cultural relations, Foreign Office, Her Majesty's Government, official assistance for development.

Британська публічна дипломатія є однією з найбільш розвинених у ЄС та світі. Сполучене Королівство розробило надзвичайно ефективну структуру публічної дипломатії, яка включає

¹ Кандидат політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки), Маріупольський державний університет, Україна, Email: m.trofymenko@mdu.in.ua.

Всесвітню службу ВВС (яка в наслідок своєї популярності покращує репутацію та сприйняття Британії за кордоном), Британську систему стипендій Чівнінг (яка забезпечує перспективних іноземних студентів місцем навчання в Британії і таким чином створює довготривалі зв'язки з тими, хто формує громадську думку та елітою іноземних країн) та Британську Раду (БР) (яка займається міжнародними дипломатичними зв'язками в сфері культури). Британська Рада – це унікальна організація, яка є формально незалежною, але дуже активно та найголовніше ефективно працює над зміцненням Британських інтересів в світі та сприяє розвитку публічної дипломатії Великої Британії².

Британська Рада є виконавчим невідомчим державним органом, публічною корпорацією та благодійною організацією, офіційно зареєстрованою в Англії, Уельсі та Шотландії. Хоча БР отримує державний грант на допомогу, вона є операційно незалежною від уряду Великої Британії і не виконує функцій від імені Корони³.

БР має диверсифіковані джерела фінансування. Більше двох третин доходів генеруються за рахунок викладання англійської мови, проведення екзаменів за кордоном, а також від партнерських відносин та контрактів. Решта надходить від уряду як грант на допомогу. За загальну стратегію, керівництво та управління організацією відповідає виконавча рада.

Форін Офіс (ФО) є державною структурою, яка спонсорує Британську Раду, а Міністр закордонних справ та країн Співдружності відповідає перед парламентом за політику, операції та представлення Британської Ради.

Британська Рада була заснована в 1934 році як Британський комітет з відносин з іншими країнами, що робить її найдавнішою організацією з культурних відносин у світі. Перші зарубіжні офіси були відкриті в 1938 році⁴.

Початок 30-х років був часом глобальної нестабільності. Вплив Британії був під загрозою через глобальну фінансову депресію, яка знизила рівень життя, робочі місця та торгівлю. У той же час радикальні ідеології набирали обертів, з появою комунізму в Росії, нацизму і фашизму в Німеччині, Італії та Іспанії.

Уряд Великої Британії створив Британську Раду у відповідь на ці загрози. Як зазначено у річному звіті БР на 1940–41 роки, метою було: «створити в країні за кордоном основу дружніх знань та розуміння людей цієї країни, їх філософії та способу життя, що призведе до симпатії та схвалення зовнішньої політики Британії, незалежно від моменту, коли ця політика може реалізуватись та від імені якої політичної сили це буде робитись»⁵.

У 1940 році Британській Раді було даровано Королівську хартію – офіційний документ, виданий монархом, який визначив наступну місію організації: «сприяння широкому розповсюдженню знань про Велику Британію та англійської мови за кордоном, розвиток більш тісних культурних зв'язків між Великою Британією та іншими країнами»⁶. Ця місія Британської Ради актуальна і сьогодні.

У 2017 році виповнилося 25 років з часу відкриття представництва БР в Україні, яка обіймається зміцненням зв'язків між Україною та Сполученим Королівством у сферах мистецтва, вивчення англійської мови, розбудови вищої освіти та суспільства, надає українцям можливості здобути освіту англійською мовою задля професійного і особистого розвитку, а також проводить іспити та тести для здобуття британських дипломів⁷.

У 2016 році понад 110 тисяч людей долучилося до програм та заходів БР, а понад 2,8 млн – скористалося цифровими ресурсами, зокрема для вивчення англійської, та понад 5 мільйонів громадян долучилися до публікацій і теле- та радіопередач БР⁸.

У сфері викладання англійської мови БР активно співпрацює із Міністерством освіти і науки України і постійно проводить внутрішнє навчання для викладачів освітніх закладів, щороку проводить тренінгові курси для 37 тисяч викладачів та в цьому році підтримали Рік англійської

² Трофименко, М.В. (2014). «Традиційна та публічна дипломатія Великої Британії», Вісник МДУ, Серія: Історія. Політологія, 2014, Випуск 10, С. 123.

³ British Council, режим доступу: <https://www.britishcouncil.org>

⁴ History of British Council, режим доступу: <https://www.britishcouncil.org/organisation/history>

⁵ Там само.

⁶ History of British Council, режим доступу: <https://www.britishcouncil.org/organisation/history>

⁷ Британська Рада в Україні, режим доступу: <http://www.britishcouncil.org.ua/about/british-council-ukraine>

⁸ Там само.

мови в Україні і залучили до цієї програми більш ніж 2,1 мільйонів українців. Протягом року через Київську школу БР проходить близько 3 тисяч учнів, БР проводить понад 13 тисяч іспитів та тестів.

У сфері вищої освіти БР налагоджує зв'язки між Сполученим Королівством та Україною у таких галузях як зв'язки між університетами і роботодавцями, а також інтернаціоналізації вищої освіти та забезпечення її якості; БР працює над розвитком університетського лідерства та допомагає студентам у їх програмах самоврядування. БР залучила більш ніж 125 університетів України в свої освітні програми протягом тільки 2016 року.

Новітня історія Британської Ради з 2010 року до нашого часу, та її унікальні відносини з Британським урядом слугують предметом для комплексного аналізу з метою визначення основних принципів співпраці.

Британська Рада описує свою роботу, пов'язану з розвитком довгострокових відносин з іншими спільнотами як «культурні відносини»; але найбільш складними та іноді напруженими були відносини організації з урядом. В останні роки, уряд Британії трансформує свою діяльність через наступні тенденції: 1) зростаюча актуальність та популярність м'якої сили у міжнародних справах уряду, прогресивний погляд уряду Її Величності на публічну та культурну дипломатію, та розгляд участі Британської Ради у цих заходах; 2) вимоги уряду до більш всеохоплюючої підзвітності з боку позавідомчих державних органів, таких як Британська Рада, за допомогою посиленних механізмів нагляду; 3) програми скорочення дефіциту, які зменшили бюджет державного сектору, включаючи щорічні дотації Британської Ради від Міністерства законних справ Великої Британії та квоти міжнародної допомоги з метою розвитку⁹.

Ці тенденції скоротили метафоричну відстань між Британською Радою та Британським урядом та тісніше зв'язали їх. Ця стадія розвитку була в подальшому розглянута в опублікованому урядом Трирічному огляді Британської Ради, значно погрожуючи операційній та редакційній незалежності від уряду¹⁰. Ця незалежність є життєво необхідною для висловленої радою місії «культурних відносин» для поширення довіри та розуміння.

Культурні відносини означають буквально відносини між національними культурами, тими аспектами інтелекту та освіти, які мають місце в будь-якому суспільстві, та намагаються перетнути кордони та поєднатися з іноземними установами. Культурні відносини розростаються природно та органічно, без втручання уряду. Можна сказати, що культурна дипломатія виникає коли офіційні дипломати, які служать національним урядам, намагаються направити цей природний потік для того, щоб просувати національні інтереси¹¹.

За визначенням професора Лондонського університету Роял Холоуей Бена О'Лафліна культурна дипломатія як поняття, відмінне від культурних відносин є більш конкретним терміном, тому що дипломатія звичайно асоціюється з державами. Публічна дипломатія є зв'язком, який встановлюють держави з громадськістю у інших країнах, таким чином культурна дипломатія є зв'язком між державами або між державами та громадянами, здійсненим за допомогою культури¹². Хоча цільовою аудиторією культурної дипломатії можуть бути окремі громадяни або групи, програми культурної дипломатії інвестуються, розробляються та делегуються урядом. Як і з будь якою іншою дипломатичною діяльністю на культурну дипломатію впливають політики, задіяні у зовнішній політиці. Вона аналогічним чином є підзвітною відповідним державним установам та може слугувати інструментом для підтримки політичної мети. Сучасна американська модель міжнародної взаємодії підійде до цього визначення культурної дипломатії.

Держдепартамент США має у свої структурі Бюро освітніх та культурних справ яке займається широким спектром програм з культурної дипломатії, включаючи обмін, туризм та виставкова діяльність. Воно знаходиться під контролем Держсекретаря, Білого Дому, Рахункової палати США та Конгресу і є відкритим для політичного впливу. Програми культурної дипломатії

⁹ Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, 48 p.

¹⁰ Triennial Review of the British Council, режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/335494/140722_PDF_of_British_Council_Triennial_Review_with_Annexes_FINAL.pdf

¹¹ Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, P.9.

¹² Там само.

розроблені безпосередньо для підтримки зовнішньої політики та національних інтересів; однак, зусилля уряду в сфері культурної дипломатії можуть нівелювати бажаний ефект зовнішньої політики, якщо ці зусилля розглядати як пропаганду. Якщо програми культурної дипломатії представлять неточний або невинуватий роздутий погляд на дійсність або політику, тоді її спроби здобути підтримку цієї країни або політики можуть з легкістю призвести до зворотних результатів. Сполучені Штати зазнали цієї проблеми в області програм культурної дипломатії, сфокусованої на отриманні зворотної підтримки на Близькому Сході під час війни в Іраку. Велика Британія також визначила культурну дипломатію у аналогічний спосіб та пов'язала її з урядовими та національними інтересами.

Останнє визначення культурної дипломатії Британського уряду, сформульоване в Трирічному огляді Британської Ради, відобразило зв'язок з цими цілями, визначивши культурну дипломатію як просування культури та цінностей для просування національних інтересів, включаючи обмін цінностями, освітою, знаннями, мистецтвом, музикою та іншими аспектами культури та ідентичності серед країн та народів для сприяння розуміння та зміцнення відносин¹³.

Відсутність впливу уряду є таким же важливим для культурних відносин, як і присутність цього впливу для культурної дипломатії. Культурні відносини – це двосторонній обмін культурою між народами для розвитку довгострокових відносин, довіри та розуміння для встановлення щирої доброзичливості та впливу за кордоном. Культурні відносини здебільшого органічно виникають між націями без втручання уряду. Сама по собі Британська Рада висловила думку, що уряд грає лише периферійну та непрямую роль у створенні умов для процвітання культурного обміну¹⁴. Уряд може фінансово підтримувати культурні відносини доки ця діяльність залишається вільною від політичного впливу та є незалежною від цілей зовнішньої політики. Культурні відносини можуть підтримувати національні інтереси, але будь який з видів цієї підтримки буде непрямим побічним наслідком довіри, розуміння, які розвиваються через культурні відносини. Культурні інститути надають перевагу терміну «культурні відносини» для своєї власної діяльності, слугуючи національним інтересам непрямим чином за допомогою вибудовування довіри за кордоном, при цьому сучасні культурні відносини, в більш широкому розумінні, перехрещуються з роботою дипломатів¹⁵.

Унікальність культурних відносин, яка стала можливою через незалежність від уряду, допомагає встановити більш тісну довіру з іншими. На переконання Британської Ради люди довіряють більше іншим людям, а ніж урядам, тому зв'язки між людьми часто роблять більш вагомий внесок до м'якої сили, а ніж діяльність, скерована урядом¹⁶.

Останні роки, уряд її Величності займається ідеєю розвитку м'якої сили і намагається визначити як її краще втілити, управляти та розвинути. Зокрема три доповіді – Огляд Вілтона, Wilton Review (2002); Доповідь Картера, Carter Report (2005), а також Трирічний огляд, Triennial Review (2014 року) – формулюють точку зору уряду на публічну і культурну дипломатію та розглядають питання про місце відносно незалежних інститутів, таких як Британська Рада, в більш широкій структурі зовнішньої діяльності Британії¹⁷. Підвищений інтерес уряду до цих питань передбачає дедалі активнішу участь уряду у справах Британської Ради. Уряд її Величності закликає Раду до більш конкретної та явної підтримки національних інтересів Великої Британії. До проголошення цієї політики, існувала певна неясність ролей, що дозволяла акторам на зразок Британської Ради виступати як НУО, так і в якості офіційного державного органу.

Доповідь Wilton Review була першою оцінкою британської публічної дипломатичної роботи після теракту 9/11. Першим впливом Wilton Review на Британську раду були зміни у визначенні публічної дипломатії урядом. Згідно доповіді вся діяльність Британської Ради потрапляє під

¹³ Triennial Review of the British Council, режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/335494/140722_PDF_of_British_Council_Triennial_Review_with_Annexes_FINAL.pdf

¹⁴ Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, P.11.

¹⁵ Там само.

¹⁶ British Council, режим доступу: <https://www.britishcouncil.org>

¹⁷ Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, P.13-14.

керівництво культурних відносин і є, таким чином, частиною публічної дипломатії¹⁸. Комітет з стратегії публічної дипломатії (КСПД), створений на хвилі доповіді Wilton Review задля узгодження зусиль британської публічної дипломатії, додав ключову фразу до визначення публічної дипломатії – це робота, яка спрямована на надання позитивного впливу, в тому числі шляхом створення відносин і партнерства, сприйняття Великої Британії окремими особами і організаціями за кордоном та їхньої взаємодій з Великою Британією в підтримку зовнішніх інтересів уряду Її Величності.

У доповіді Carter Report була проведена оцінка загальної ефективності залучення Британії в публічну дипломатію. У ній закликали цінувати важливість відповідної редакційної та управлінської незалежності Британської Ради та служби BBC, але оновлене визначення публічної дипломатії цього не виправдало. Згідно доповіді, заходи публічної дипломатії (включаючи культурні відносини) повинні бути представлені відповідно до середньострокових і довгострокових цілей уряду. Такі організації як Британська Рада і BBC, згідно доповіді, що представляють інтереси Британії повинні діяти відповідно до стратегічного плану МЗС¹⁹. Уряд Британії посилив стурбованість щодо публічної і культурної дипломатії, підтримуючи свої зовнішньополітичні інтереси у 2005 році. Тоді була підірвана репутація британського уряду за кордоном, через його участь у війні з Іраком. Публічна і культурна дипломатії, включаючи роботу Британської Ради, слугували в якості основних інструментів уряду для вирішення цієї нагальної проблеми.

Доповідь Triennial Review ще більше розширює питання більшої узгодженості дій Британської Ради з пріоритетами і національними інтересами уряду її Величності.

Найкращим прикладом програмного узгодження діяльності Британської Ради з урядом за останні роки є участь Ради у Великій Британській Кампанії. Британський уряд розробив GREAT Britain Campaign, Велику Британську Кампанію в 2011 році задля підвищення світової уваги до Великої Британії у 2012 році під час святкування Олімпійських ігор в Лондоні і шістдесятирічного діамантового ювілею правління Королеви Єлизавети II²⁰. Кампанія продовжила існування і після 2012 року, отримавши 45 мільйонів фунтів урядового фінансування у 2014-15 роках (більше на 15 мільйонів фунтів, ніж у попередні роки) з метою просування Великої Британії як найкращого місця для інвестицій, торгівлі, відвідування та навчання²¹. Внесок організації в більш широку кампанію, в першу чергу сприяє іміджу Великобританії в якості місця для навчання. Поява символіки Великої Кампанії на корпоративних документах Британської Ради, основною аудиторією якої є британські стейкхолдери, включаючи посадових осіб уряду, може бути витлумачено як узгодження діяльності Британської Ради з ініціативами та пріоритетами уряду.

Доповідь Triennial Review також наполегливо рекомендує вжити заходів щодо узгодження інтересів Британської Ради з більш широкими національними інтересами. Ці конкретні рекомендації, що містяться в доповіді відображають широку тенденцію щодо розуміння культурної дипломатії урядом Великої Британії і місця Британської Ради в арсеналі м'якої сили Великобританії²².

Британська Рада є одночасно позавідомчим державним органом, благодійною організацією та державною корпорацією під керуванням головного виконавчого директора із наглядом з боку Ради піклувальників, на чолі з головою. Статус благодійного фонду та державної корпорації вимагає від Британської Ради дотримуватися відповідних правил, зобов'язань і політики, встановленої Благодійною комісією. Основними документами Ради є Королівська Хартія та фінансовий меморандум про взаєморозуміння і управління, що підкреслює зв'язок з МЗС. Ці документи вказують на обов'язок Британської Ради та Ради піклувальників надавати МЗС фінансові показники та робити внесок у довгострокові цілі міжнародного співробітництва Сполученого Королівства, що визначені Форін Офісом.

¹⁸ Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, P.14.

¹⁹ Ibid, P.15.

²⁰ GREAT Britain Campaign, режим доступу: <http://www.greatbritaincampaign.com/#!/home>

²¹ Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, P.17.

²² Ibid, P.20.

Однак, Трирічний огляд БР вказав на протиріччя, що існують в управлінні Британською Радою, що є організацією з трьома різними статусами. Статус організації, що регулюється Королівською Хартією, благодійної організації і позавідомчого державного органу ще більше ускладнює визначення чіткої моделі управління БР. Наприклад, Міністр закордонних справ відповідає перед Парламентом за діяльність Британської Ради, але організація керується Радою піклувальників, обов'язки якої охоплюють інтереси благодійності, а не урядові або більш широкі національні інтереси. Також міністр закордонних справ має затвердити призначення керівника Британської ради, голови ради директорів та заступника голови і може призначити свого представника у Раді.

Міністри всіх державних органів проводять консультації по розробці проектів Британської Ради і остаточний проект повинен бути підписаний Міністерством закордонних справ. Ці механізми є серед інструментів, доступних уряду для здійснення контролю над БР, але у Трирічному огляді стверджується, що вони є недостатніми²³.

Британська Рада використовує власну корпоративну систему показників для запису відповідних даних, кількісних і якісних показників, від усіх своїх програм. БР є настільки складною організацією, що працює в різних країнах і секторах, її взаємовідносини з урядом дуже різняться. Відстань між Урядом і Британською Радою не стає коротшою, але в якихось сферах ця відстань значно зменшилася, а в якихось стала набагато більшою.

Оскільки Британська Рада запровадила модель змішаної економіки з введення платного навчання англійської мови та проведення іспитів, відсоток дотації Уряду Її Величності як частки від річного обороту Британської Ради постійно знижуються. Тридцять років тому переважна більшість грошей надавалась як дотації. Сьогодні їх частка зменшилась менш ніж на 20%, що можна вважати істотною зміною, зменшення більш ніж на 10% відбулося в останні 4 роки, у той час як рівень прибутку БР достатньо стрімко зріс²⁴. У той час коли бюджет Британської Ради почав зростати та джерела його поповнення були досить диверсифікованими, діюча модель Британської Ради ставала більш складною. Станом на кінець 2012-2013 рр., Рада заснувала близько 12 дочірніх компаній для забезпечення своєї комерційної діяльності відповідно до місцевих податкових та статусних вимог. Ці дочірні підприємства мають вирішальне значення для того, щоб Британська Рада могла отримувати додатковий прибуток для відшкодування витрат організації.

У період між 2010 та 2015 роками, Британська Рада зазначала падіння дотацій на 23% або 47 млн. фунтів, але визнавала, що скорочення дотацій МЗС Великої Британії, позбавлення дотацій (Департамент освіти), ймовірний вплив інфляції, продовження знецінення фунта, а також необхідність пошуку грошей для інвестицій означає те, що БР повинна заощадити близько 70 млн. фунтів дотаційних коштів щорічно протягом 2014-2015 рр. Складність внутрішніх фінансових структур Ради, а також заборона надання дотацій комерційній діяльності, означає, що урізані дотації не можуть бути легко заміненими відповідним пропорційним збільшенням комерційної діяльності.

Британська Рада розподіляє надлишки від своїх комерційних операцій на підтримку діяльності інших видів культурних відносин, які, зазвичай, фінансуються за рахунок дотацій та поповнюють резерви. Згідно з цим принципом, заміна 70 млн. фунтів дотацій прибутком від комерційної діяльності вимагатиме додатково 700 млн. зароблених власних коштів. Організація досягла вагомих результатів у збільшенні отриманого прибутку, але все ж таки довелося і вдатися до серйозних скорочень.

Завдяки добровільній програмі раннього виходу на пенсію та примусовому скороченню штатів, Британська Рада скоротила чисельність персоналу у Великій Британії з 1117 (у 2009-2010 роках) до 710 – скорочення становило 36%²⁵. Британська Рада також провела внутрішню реорганізацію, злиття географічних регіональних управлінь з дванадцяти до восьми, консолідацію діяльності у трьох стратегічних бізнес-одиницях – англійська мова та тестування, мистецтво, освіта та суспільство. Організація також підтвердила участь у програмі уряду «Об'єднаний

²³ Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, P.23.

²⁴ Ibid, P.28.

²⁵ Ibid, P.29.

Уряд Її Величності», мета якої фізично об'єднати британські закордонні представництва, щоб заощадити на вартості нерухомості. З 2013 року Рада розділяла приміщення з МЗС приблизно у 30 країнах, але в багатьох містах це було неможливо зробити через міжнародні заборони на комерційну діяльність, що ведеться у приміщеннях посольств.

Однак, у деяких країнах, діяльність Британської Ради вже набула напівдипломатичного вигляду через спільні приміщення, які вона розділяє із посольством чи консульством, а також через подвійну назву посади начальника управління Британської Ради та радника з питань культури.

В рамках рішення уряду витратити 7% ВВП на допомогу з метою розвитку, дотація Британської Ради поділяється на діяльність та на країни на які можна витратити гроші і на які ні. До 2016 року 69% всіх заходів Ради, які були профінансовані за рахунок державної дотації, були витрачені з формулюванням офіційної допомоги з метою розвитку.

Здатність БР спрямовувати дотації у розвинені країни світу стає все більш і більш обмеженою. Як наслідок, підтримана дотаціями діяльність у більшій частині Європи, Північній Америці та Австралії була скорочена, тоді як інші регіони отримували більше дотаційних коштів, ніж раніше. Ці зміни виявилися особливо важкими для Європи. По суті, у Західній Європі БР перетворилася на організацію, яка повністю покриває власні витрати за рахунок отриманого прибутку.

Щорічний прибуток від послуг Британської Ради у 2010 році склав 434 млн. фунтів, до кінця 2014-2015 років він зріс до 796 млн. фунтів – темп зростання становив 120 відсотків. У 2012-2013 роках, Британська Рада мала приріст у 56 млн. фунтів з її прибутків від послуг. Незважаючи на комерційний зріст Британської Ради та збільшення її впливу, пов'язаного з цим зростанням, проблеми почали з'являтися у 2012 році через вплив змішаної моделі економіки на відповідність організації інтересам Великої Британії.

Прибуток, який Британська Рада отримує внаслідок комерційної діяльності (переважно у галузі англійської мови та тестувань), дає організації свободу при розподілі будь-якого надлишку на підтримку та розвиток інших видів діяльності у галузі культурних зв'язків. Потенційна вартість цього додаткового прибутку, зазначеного у трирічному огляді, додала негативний відтінок репутації Ради. В огляді зазначалося, що Рада повинна продовжувати отримувати значний дохід за рахунок платних послуг, але вона повинна робити це таким чином, щоб змінити невірні уявлення зацікавлених сторін стосовно того, що Рада в першу чергу мотивована не на отримання прибутку, а на збільшення своєї ролі у культурній дипломатії.

Це твердження в огляді відрізняється від пізнішого, стосовно того, що просування англійської мови залишається наріжним каменем для міжнародного співробітництва Британської Ради та її індивідуальності, враховуючи центральне положення викладання англійської мови для отримання прибутку організації. Узгодження цих двох позицій відображає більш широкі проблеми, з якими стикається Британська Рада, відповідаючи політиці та рекомендаціям уряду зберігати незалежність та бути при цьому органом культурних зв'язків²⁶.

Намагаючись витратити менше ніж 15% від загальних коштів на базові витрати такі як, наприклад, нерухомість, а також згідно з політикою Уряду Її Величності, декілька відділень Ради було розміщено у спільних приміщеннях із Міністерством закордонних справ Великої Британії, в тому числі у Генеральному консульстві у Стамбулі. Подібні заходи порушують питання про те, чи зменшує спільне розміщення Британської Ради її незалежність від уряду серед її зовнішніх зацікавлених сторін та цільових аудиторій.

Британська Рада також активно займається питанням врегулювання занепокоєння уряду щодо репутації організації стосовно отримання прибутку, в той час як вона займається розвитком комерційної діяльності для компенсації втрачених дотацій.

Урізання фінансування діяльності БР в Європі прийшлося на важкий період, коли відносини Великої Британії у рамках Європейського Союзу розвиваються в контексті політики BREXIT та в перспективі, якщо перемовини про вихід Британії з ЄС будуть успішними, Сполучене Королівство може перестати бути членом ЄС.

²⁶ Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, P.32.

Зважаючи на все вищевикладене, можна зробити наступні висновки. По-перше, Британська Рада – є унікальною організацією, створеною у 1934 році, яка одночасно є позавідомчим державним органом, благодійною організацією та державною корпорацією, яка формально є незалежною від уряду. По-друге, БР за рахунок комерційної діяльності покриває дефіцит державного фінансування викликаний політикою економії уряду, що є дуже корисним досвідом для аналогічних організацій інших країн. При чому приріст прибутку за останні роки збільшується у рази. По-третє, дискусійним є питання збільшення впливу уряду на діяльність БР. Хоча офіційно міністр закордонних справ відповідає за діяльність організації перед парламентом, затверджує призначення керівників організації, БР зберігає свою незалежність від уряду, що збільшує її популярність за кордоном та позитивно впливає на формування позитивного іміджу Великої Британії у світі. По-четверте, результативність діяльності Британської Ради по реалізації завдань публічної дипломатії Сполученого Королівства є беззаперечною, як би сама Рада не наживала свою діяльність – чи налагодженням культурних відносин, чи реалізацією культурної дипломатії.

Список джерел

1. Балабанов, К.В. (2012). «Дипломатична та консульська служба: підручник для студентів ВНЗ», Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2012, 432 с.
2. Британська Рада в Україні, режим доступу: <http://www.britishcouncil.org.ua/about/british-council-ukraine>
3. Трофименко, М.В. (2014). «Традиційна та публічна дипломатія Великої Британії», Вісник МДУ, Серія: Історія. Політологія, 2014, Випуск 10, С. 123-133.
4. British Council, режим доступу: <https://www.britishcouncil.org>
5. GREAT Britain Campaign, режим доступу: <http://www.greatbritaincampaign.com/#!/home>
6. History of British Council, режим доступу: <https://www.britishcouncil.org/organisation/history>
7. Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, 48 p.
8. Triennial Review of the British Council, режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/335494/140722_PDF_of_British_Council_Triennial_Review_with_Annexes_FINAL.pdf
9. United Kingdom Foreign and Commonwealth Office, режим доступу: <https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-office>

References

1. Balabanov, K.V. (2012). «Dyplomatychna ta konsulska sluzhba: pidruchnyk dlia studentiv VNZ», Donetsk: Vyd-vo «Noulidzh» (donetske viddilennia), 432 s.
2. Brytanska Rada v Ukraini, rezhym dostupu: <http://www.britishcouncil.org.ua/about/british-council-ukraine>
3. Trofymenko, M.V. (2014). «Tradytziina ta publichna dyplomatiia Velykoi Brytanii», Visnyk MDU, Serii: Istorii. Politolohii, Vypusk 10, S. 123-133.
4. British Council, rezhym dostupu: <https://www.britishcouncil.org>
5. GREAT Britain Campaign, rezhym dostupu: <http://www.greatbritaincampaign.com/#!/home>
6. History of British Council, rezhym dostupu: <https://www.britishcouncil.org/organisation/history>
7. Rivera, T. (2015). «Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government», Los Angeles: Figueroa Press, 48 p.
8. Triennial Review of the British Council, rezhym dostupu: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/335494/140722_PDF_of_British_Council_Triennial_Review_with_Annexes_FINAL.pdf
9. United Kingdom Foreign and Commonwealth Office, rezhym dostupu: <https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-office>